

Připomínky ČMOS PŠ

k návrhu vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů

Obecná připomínka

V novele je kladen důraz na navázání konkrétní podpory na určitou diagnózu. To je v rozporu s původní myšlenkou provázející změny v podpoře žáků a studentů od roku 2016. Jako základní myšlenka byla tehdy definována možnost podpory žáků a studentů v závislosti na intenzitě speciálních vzdělávacích potřeb bez vazby na konkrétní diagnózu a možnost kombinovat podpůrná opatření z různých stupňů podpory. Tím individualizovat charakter podpory a vyhnout se nálepkování konkrétní diagnózou. Oprávněná pochybnost existuje i v tom, zda v této době, kdy se začínají „usazovat“ změny zavedené v roce 2016, přistupovat opět k novým změnám, které znejistí celý systém poskytování podpory pro žáky s SVP. Navrhovaným změnám by měla předcházet revize RVP ZV. Domníváme se, že návrh změn vyhlášky má za cíl zejména omezit počty asistentů pedagoga a snížit finanční výdaje na PO pedagogická intervence. V návrhu není ani zmíněn důvod, proč by mělo být opatření PI bez normované finanční náročnosti.

Připomínky k jednotlivým částem návrhu

1) k § 4a) Pedagogická intervence

Popis či definice pedagogické intervence není nikde v návrhu novely vyhlášky uveden, proto navrhujeme tuto definici doplnit. Z navrhované úpravy není jasné, do jaké míry je poskytování pedagogické intervence v 1. stupni PO (tedy bez PNFN) vymahatelné, zda mají na tuto formu podpory právo všichni žáci a mohou ji na škole vyžadovat. Problémem je i motivace škol a pedagogů, aby poskytovali na základě vlastní pedagogické diagnostiky a zjištěné míry potřeby pedagogickou intervenci.

2) K § 5 Asistent pedagoga

Navrhovaná úprava vylučuje žáky s tělesným postižením z možností využít jako jedno z podpůrných opatření „podporu asistenta pedagoga“. Tato úprava je diskriminační a znevýhodňuje jednu skupinu žáků. Je v rozporu s principem rovného přístupu ke vzdělávání.

Možnosti volby jiného typu financování podpory asistenta u těchto žáků je rizikové zejména proto, že nemusí adekvátně pružně reagovat na aktuální potřebu u žáka (např. tzv. „šablony“ nelze využít v kteroukoli část roku).

Přítom činnosti asistenta pedagoga uvedené v § 5 odst. 4) písm. e) odpovídají míře podpory, která byla poskytována zejména žákům s tělesným postižením (pokud neměli přidružen ještě jiný typ postižení) – proto by i oni měli zůstat ve výčtu skupin žáků s nárokem na podpůrné opatření spočívající v podpoře asistenta pedagoga.

3) K § 5 Asistent pedagoga

V mateřské škole je asistent pedagoga často nutný pro zprostředkování sociální komunikace mezi dítětem s narušenou komunikační schopností (dítětem cizincem, dítětem neklidným, dítětem nezralým) a skupinou spolužáků, učitelkou. AP jako forma podpory v MŠ je osvědčené podpůrné opatření, umožňuje podpořit sociální rozvoj dítěte v předškolním věku, jeho začlenění do vrstevnické skupiny, zároveň poskytuje podporu pro práci učitele, která je v situaci početně plně obsazených tříd a velké části školního dne, kdy je ve třídě přítomna jedna učitelka, náročná.

Doporučujeme ponechat kritéria pro přidělení AP do MŠ ve stávající, obecné podobě. Například závažná porucha řeči mající dopad na sociální fungování dítěte je indikací pro přidělení personální podpory.

4) Příloha č. 1 k vyhlášce; přehled podpůrných opatření odst. 1 bod 1.8.

4.1. Systém nezohledňuje potřebu podpory asistenta pedagoga u žáků, kteří jsou zařazeni na výuku ve třídě zřízené dle § 16 ŠZ (AP financování dle nových pravidel MŠMT), ale navštěvují školní družinu, která není zřízena dle § 16 ŠZ a pro školní družinu je nutná podpora AP (příčemž třída i školní družina jsou součástí jednoho právního subjektu) – aktuálně nelze tyto případy adekvátně řešit.

Žáci s podpůrnými opatřeními pak navštěvují školní družinu běžného typu a často bez podpory asistenta pedagoga není jejich zapojení možné.

4.2. Vyloučení VOŠ a ZUŠ z možnosti využít podpůrné opatření spočívající ve využití asistenta pedagoga pro nadbytečnost (tak jak je uvedeno v materiálu III. odůvodnění) není správné. O nadbytečnosti by bylo možné hovořit pouze v případě, že by toto podpůrné opatření nebylo v období platnosti vyhlášky 27/2016 využito ani jedinkrát.

Jeho využití (i když v poměru s využitím v MŠ, ZŠ a SŠ minimální) signalizuje, že i zde jsou zařazeni žáci s potřebou tohoto podpůrného opatření.

5) Příloha č. 1, přehled PO odst. 1 bod 1.12.

Předmět speciálně pedagogické péče

Jako zásadní omezení vnímáme zúžení skupin žáků, kterým může být PSPP přidělen. Problematické, i když již méně, je snížení maximálního počtu hodin PSPP pro jednotlivé stupně podpory.

PSPP je efektivní formou podpory nejen u žáků s těžkou formou VPU, ale i u žáků s rozvíjející se poruchou učení. Je to jeden z neúčelnějších nástrojů, který vede k prevenci rizik rozvoje závažných forem poruch učení a z toho plynoucích dlouhodobých a výrazných výukových obtíží, které ve svém důsledku znesnadňují dosažení optimální úrovně vzdělání.

V úpravě byli vyjmuti žáci s autismem. V rámci předmětu speciálně pedagogické péče byla u těchto žáků poskytována podpora pro snížení deficitů dílčích funkcí – takových, které nelze rozvíjet v rámci běžné výuky a které vyžadují specifické edukační prostředí. Navrhujeme ponechat PSPP ve stávající podobě. Zachovat skupinu žáků, pro které je možnost přidělovat PSPP, zachovat počet hodin PSPP, zachovat možnost poskytování PSPP ve dvou formách. Tedy ponechat možnost jeho přidělení i pro žáky a studenty, u kterých se projevují středně závažné formy VPU, ponechat i pro žáky s poruchou pozornosti a aktivity. (Upozorňujeme opětovně na to, že žáci s poruchou aktivity a pozornosti jsou pro školské účely v České republice označováni jako žáci s poruchou chování, což není v souladu s běžně používanými názvy dg. kritérií popsaných v mezinárodních klasifikačních manuálech).

6) Příloha č. 1, přehled PO, odst. 3, část A

PO 1. stupně, 5.1. poskytování pedagogické intervence

Poskytování pedagogické intervence – tak jak je zachyceno i v návrhu novely „nařízení vlády 75/2005“ nemusí být v dostatečném rozsahu realizovatelné v rámci přímé pedagogické činnosti – rozsah potřeby bude významně limitován skladbou žáků školy. Konkrétní potřeba na škole může v některých lokalitách významně převyšovat personální možnosti školy.

7) Příloha č. 1, přehled PO, odst. 3, část A

PO 3. stupně, III. 5.1. A, a) 9 hodin přímé pedagogické činnosti

NFN zohledňující „přímou“ pedagogickou činnost může být pro některé školy komplikující (pokud bude muset škola „nepřímou“ pedagogickou činnost zajistit z vlastního rozpočtu).

Obdobně i ve stupni 4 a5.

Aktuálně je nemožné v „Doporučení ŠPZ pro školu“ respektovat tuto úpravu, protože formulář v aplikaci FormFiller i Didanet stále nabízí pouze položku „úvazek AP“ (ne „přímá ped. činnost“).

Připomínky nad rámec předloženého návrhu

Za stále nedořešený považujeme způsob financování ŠPZ. Současná definice klienta ve vztahu k výkaznictví v podstatě neumožňuje poskytovat jednomu klientovi dlouhodobější služby, jako jsou reedukace, psychoterapeutické vedení klientů, o čemž hovoří i ČŠI ve svých závěrech z kontrol, jako o nedostatku ve spektru realizovaných činností ŠPZ. Přesto, že tuto činnost poradenští pracovníci v omezené míře praktikují léta, dělají díky způsobu financování ŠP „neviditelnou“ práci. Rovněž činnosti vztahující se k jednomu závěru v rámci diagnostikování SVP u žáka v uplynulých letech významně narostly, nelze je uzavřít na základě jedné návštěvy ŠPZ, ale ve financování se opakované návštěvy nepromítají.